



Bo Westman  
0155 - 26 41 38

Datum  
2003-12-05

Dnr  
511-5497-2000

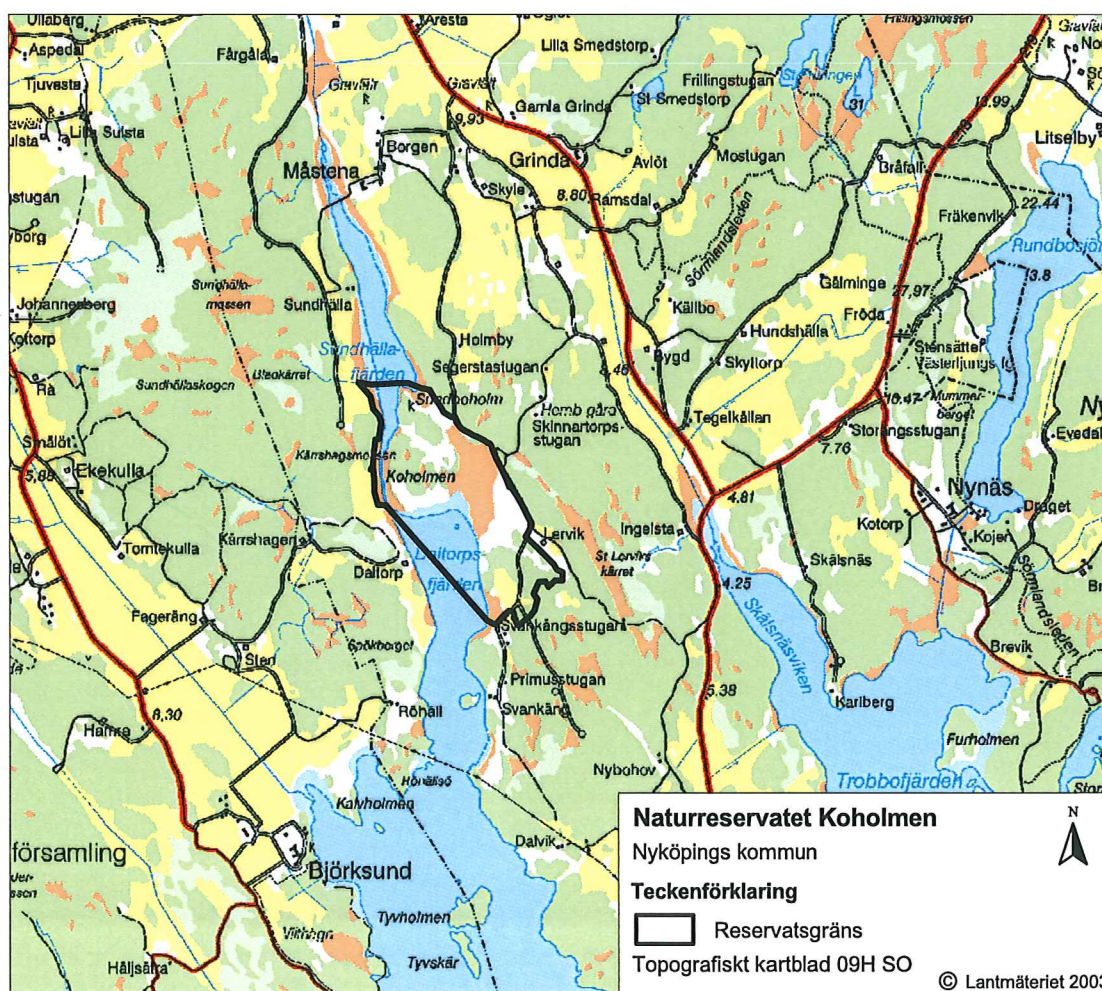
## Bildande av naturreservatet Koholmen i Nyköpings kommun

### Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken, samt nedan angivna reservatsföreskrifter, förklarar länsstyrelsen det område som markerats på bifogad beslutskarta (bilaga 1) som naturreservat.

Reservatets namn ska vara naturreservatet Koholmen

### Översiktskarta



### Beskrivning av reservatet och skäl för beslut

Reservatet, som är beläget i Bälinge församling knappt två mil öster om Nyköping, är ett kustnära lövskogsområde av mosaikkaraktär. Området karaktäriseras av större ekdominerade lövskogsbestånd på den östra sidan av Sundhälla- och Daltorpsfjärden omväxlande med öppna hävdade hagmarker. Det mest iögonfallande är de stora arealerna lövskog i sig, den stora mängden gamla grova ädellövträd samt mängden av döda stående och liggande lövträd. Ett typiskt inslag är också den mosaik med omväxlande öppen gräsmark, busksnår och brynmiljöer, betade ekhagar och sluten ädellövskog som finns i området. I stort sett hela området betas av nötkreatur. Det är bara lövskogsbården på den västra sidan av kanalen mellan Daltorps- och Sundhällafjärden samt skogen öster om vägen i reservatets södra del som inte betas.

Lövskogsbestånden innehåller förutom ek bitvis en stor andel av andra lövträd. Av de ädla lövträden märks förutom ek främst lind och ask, där vissa trädindivider än idag bär spår av äldre tiders lövtäkt. Enstaka gamla grova ekar och i viss mån även gamla lindar har en bred och vid krona som visar att de vuxit upp i ett relativt öppet läge. De gamla ekarna hyser en rik och intressant fauna och flora med arter som exempelvis den rödlistade Hålträdsklokryporen och de likaledes rödlistade lavarna Gul dropplav och Parknål. Andra partier av ädellövskogen har utvecklats som sluten skog under lång tid med följd att träden har en smalare krona och är mycket högvuxna. Här finns också ett stort inslag av döda träd. I dessa partier ger blandningen av olika ädellövträdslag tillsammans med inslaget av hassel karaktär av en lund. Exempel på några ovanliga arter i denna miljö är bl.a. Lindskål och Klosterlav. Återkommande inslag i områdets trädskikt är även de triviala lövträden vårtbjörk, asp och sälg. Utmed strandpartier och i lägre delar växer lövsumpskogar av fuktig näringsrik typ. Dessa domineras av klibbal och glasbjörk.

Själva Koholmen domineras av välsluten och flerskiktad ädellövskog med mellanliggande öppna betesmarker. Inslag av barrträd, främst gran, finns i den norra delen. Kring Holmberget i norr är skogen glesare med ett tydligt inslag av gamla vidkroniga ekar. Skogen ut mot Källarudden i nordost innehåller en stor andel gamla tallar. Vid Holmberget i norr finns ett större fornminnesområde med bl.a. resterna av den gamla borgen Sundboholm från början av 1300-talet. Mellan de lövskogsklädda delarna utbreder sig gräsmarker av olika karaktär där torrängspartierna idag har den artrikaste floran.

Centralt i reservatet finns ett större område lövsumpskog av varierande ålder. Här återfinns bitvis ett rikligt inslag av döda träd och i de blötaste partierna har träden utvecklat socklar. Vid högvatten i den utanför liggande Daltorpsfjärden översvämmas detta område.

I reservatets södra, del på båda sidor av vägen mellan Lervik och Svankängsstugan, växer ädellövskog i en blandning av ek, ask och lind. Öster om vägen hittar man ett betydande inslag av barrträd medan partierna väster om vägen förutom några enstaka "hagmarksgranar" helt domineras av ädellövträd och hassel.

Naturvärdena i området har varit kända under flera decennier och då särskilt mängden ädellövskog med många grova ekar. Detta har uppmärksamats i flera inventeringar genom åren.

Naturreservatet Koholmen behöver skyddas främst för sina höga naturvärden i form av ädellövskog och trädklädd betesmark, men även för sina höga kulturmiljövärden i form av fornminnen och spår i landskapet.

Länsstyrelsen finner i enlighet med 5 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. att beslut om att avsätta området som naturreservat är väl förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Beslutet överensstämmer också med flera miljökvalitetsmålen som t.ex. "Levande skogar" och "Ett rikt odlingslandskap".

Vid den intresseprövning mot enskilda intressen som länsstyrelsen har gjort enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, bedöms att de inskränkningar som föreslås i enskilds rätt att använda mark eller vatten, inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

## Syfte

Syftet med reservatet är att:

- bevara och utveckla ett värdefullt naturområde med en mosaik bestående av lövskogslundar, trädklädda betesmarker, öppna hävdade gräsmarker och spontanväxande orörda lövskogar
- bevara och utveckla lövskogen med dess innehåll av gamla grova träd och död ved
- bevara och vårda ett område med många gamla grova ädellövträd särskilt ekar
- bevara och vårda ett gammalt kulturlandskap
- bevara och vårda fornminnesområdet vid den gamla borgruinen härstammande från medeltiden
- bevara den biologiska mångfald som är knuten till reservatets naturtyper
- säkra gynnsam bevarandestatus för ett Natura 2000-område huvudsakligen av naturtyperna "boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora" och "trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ" enligt EU:s habitatdirektiv

Syftet ska nås genom att de öppna gräsmarkerna och den trädklädda betesmarken med vidkroniga ädellövträd hävdas med bete och återkommande röjningar. Den lundartade blandädellövskogen får möjlighet att utveckla sin naturliga succession förutom att andelen gran hålls tillbaka. Viktiga drag i den historiska markanvändningen såsom kulturhistoriska spår och lämningar ska bevaras och tydliggöras.

## Föreskrifter

För att trygga syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

**A      Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet**

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

1.      uppföra byggnad, mast eller annan anläggning
2.      anlägga väg, parkeringsplats, led eller spång
3.      anlägga luft- eller markledning
4.      anordna upplag
5.      på land eller i vatten borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna
6.      avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd
7.      ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
8.      uppföra stängsel eller hägnad annat än för betesdriften i den omfattning skötselplanen anger
9.      framföra motordrivet fordon utanför bilvägarna annat än vad som krävs för skötseln av jordbruksmarken, samt för uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande. Undantag från föreskriften gäller även för transporter med så kallad fyrhjuling i samband med skötsel, underhåll och tillsyn av kraftledningar i reservatet
10.    använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
11.    gödsla eller kalka mark eller vatten

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel. Föreskrifterna skall ej heller utgöra hinder för skötsel och underhåll av bilvägar och ledningsgator i reservatet, liksom för skötsel och underhåll av den befintliga bryggan belägen ca 500 meter väster om Lervik. Föreskrift A 5 gäller med undantag för underhållsrensning av kanalen mellan Sundhälla- och Daltorpsfjärden. Föreskrifterna ska ej heller utgöra hinder för underhåll av befintliga diken från intilliggande jordbruksmark i reservatets västra del, eller för underhåll av befintliga diken i den smala betesfällan ca 100 m SV Lervik och inte heller för underhåll av befintliga diken från den öppna betesvallen i reservatets södra del.

**B      Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång**

Ägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1.      utmärkning av reservatet
2.      uppsättning av informationstavlor som anges i skötselplanen
3.      breddande av två befintliga parkeringsfickor för reservatsförvaltningens behov
4.      stängsling enligt skötselplanen
5.      skötsel i form av avverkning, röjning och naturvårdsinriktad betesdrift enligt skötselplanen
6.      undersökning och dokumentation av mark och vatten, vegetation och djurliv
7.      anläggande av tillfälliga upplagsplatser för virke

**C      Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet**

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

1.      framföra motordrivet fordon
2.      tälta
3.      elda
4.      rida annat än på befintliga vägar
5.      störa djurlivet t. ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 meter
6.      bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
7.      plocka växter eller växtdelar med undantag för bär och matsvamp
8.      fånga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs
9.      medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur annat än i samband med jakt
10.    uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift
11.    bedriva lägerverksamhet
12.    anordna tävlingar

**Fastställelse av skötselplan**

Med stöd av 3 § i förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

Förvaltare av reservatet ska vara Länsstyrelsen.

**Andra föreskrifter som gäller för området**

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar och föreskrifter för området. Av särskilt betydelse för syftena med reservatet är bl.a.:

Inom reservatet finns två Natura 2000-områden (se karta sid. 10 i bif. skötselplan) och därför krävs enligt 7 kap 28a-b §§ MB krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i dessa.

Artskyddsförordningen (1998:179) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 199:7) om artskydd med bestämmelser om fridlysning.

Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 1993:2) till skogsvårdslagen (1979:429) med ändringar.

Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.

### Ärendets handläggning

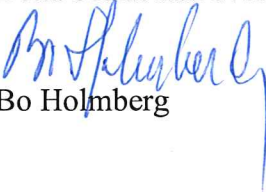
De höga naturvärdena på Koholmen och intilliggande marker uppmärksammades redan på 1960-talet. I länsstyrelsens naturvårdsplan från 1990 har Koholmen redovisats som ett område med högsta naturvärde (klass 1). Under 1990-talet har flera inventeringar genomförts i området bl.a. en undersökning av vedlevande evertebrater (Sandström, Wikars, Viklund 1992) vilken resulterade i flera fynd av sällsynta arter. I samband med Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopinventering 1995 uppmärksammades lövskogarnas höga naturvärden på nytt, genom en anmärkningsvärd koncentration av nyckelbiotoper. Under 1999 tog länsstyrelsen initiativ till att åstadkomma ett permanent skydd av området. I samband med det arbetet kontaktades markägaren varvid två delområden, Koholmen och Lervik, anmäldes att ingå i det europeiska nätverket för skyddad natur, Natura 2000. Efter att hela objektet godkänts av Naturvårdsverket har värdering och förhandling genomförts under år 2002 och slutförts våren 2003. Ersättning för uteblivna intäkter som följd av de inskränkningar i rätten att bruka marken som reservatsföreskrifterna för med sig, har utbetalats till markägaren.

De höga kulturhistoriska värdena i områdets norra del vid *Sundboholms gamla sättegård* har uppmärksammats så tidigt som år 1877 (Indebetou) och 1936 (Schmidt). Området vid den gamla borgruinen (RAÄ nr: 60 karta 09H4h) samt en stensamling ca 150 m söder därom (RAÄ nr 12 karta 09H4h) finns beskrivna i riksantikvarieämbetets fornminnesinventering från år 1985. Det norra fornminnesområdet (Sundboholm) har under 1970- och 1980-talet genom anslag från staten vårdats som ett vårdobjekt.

Naturvårdsverket, Skogsvårdsstyrelsen, Nyköpings kommun, Vattenfall Östnät AB, Naturskyddsföreningen, Föreningen Södermanlands Ornitologer, Föreningen Södermanlands Entomologer och Södermanlands Orienteringsförbund har yttrat sig i ärendet. I alla yttranden har man ställt sig positiv till beslutet och endast smärre ändringar har inarbetats i beslutet.

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bo Holmberg, ordförande samt ledamöterna Alf Egnerfors, Hans Ekström, Ingrid Fälldt, Marita Bengtsson, Göran Forssberg, Tommy Hamberg, Bo Insulander, Liselott Hagberg, Héléne Rheindorf, Iha Frykman och Gustaf Wachtmeister

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4.

  
Bo Holmberg

  
Bo Westman

BESLUT

Datum

2003-12-05

Dnr

511-5497-2000

7(7)

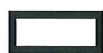
### **Bilagor**

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Konsekvensutredning
4. Hur man överklagar



### Naturreservatet KOHOLMEN

#### Teckenförklaring



Gräns för naturreservatet

Skala 1:10 000

100 0 100



Ekonomiskt kartblad 107 13

© Lantmäteriet